

Světové dědictví UNESCO BERLÍN a POSTUPIM

Lumír Pecold, Vladimír Tkáč

Internet Geographic Magazine
www.ingema.net

© Ppress – veškeré texty, fotografie, obrázky, mapy a pod. jsou chráněny autorskými právy jednotlivých autorů a vydavatelství Ppress. Je výslovně zakázáno jejich jakékoli šíření, publikování či dokonce prodej za úplatu.

V roce 1999 byl na seznam UNESCO zapsán také berlínský Ostrov muzeí (Museuminsel). Muzeum, jako společenský jev, má svůj původ v období osvícenství v 18. století. Pět muzeí na Ostrově muzeí v Berlíně bylo postaveno v letech 1824 až 1930 a ukazují vývoj přístupu k muzeinictví během jednoho století. Každé z nich bylo navrženo s úsilím o organické spojení s uměním, které v sobě ukrývá. Význam muzeiních sbírek zachycujících rozvoj civilizací je ještě zvětšen architektonickým řešením budov samotných.

Popis ostrova není součástí tohoto průvodce.

Německo

BERLÍN a POSTUPIM 9

BRANDENBURG
BRANIBORSKO

D

Do seznamu UNESCO byl roku 1990 zařazen areál parku a zámku Sanssouci spolu s dalšími zámky a parky na řece Havola.

Havelschlösser, jedinečný komplex zámků, zahrad a parků na šesti kilometrech povodí řeky Havola (Havel).

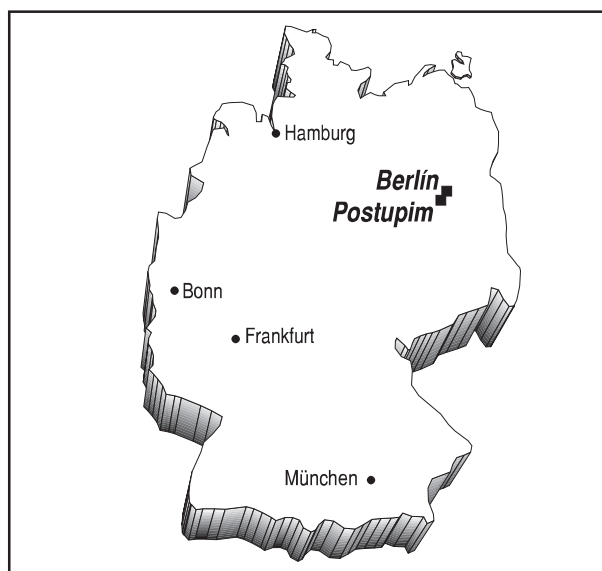
Celý areál zahrnuje více než pět set hektarů nádherných parků a sto padesát pozoruhodných staveb z let 1730–1917, tvořících dohromady unikátní celek.

Berlínskou oblast obývali lidé již v době kamenné. Před naším letopočtem zde sídlily slovanské kmeny, kolem roku 1200 vznikly na březích řeky Sprévy obce Kölln a Berlín, které později splynuly.

Berlín se stal postupně rezidencí braniborských kurfiřtů (1470), pruských králů (1701) a také německých císařů (1871). V roce 1920 se sloučilo osm blízkých měst a padesát devět obcí ve Velký Berlín.

V roce 1949 po 2. světové válce byl Berlín rozdělen do dvou států. Totální rozdělení města dovršila roku 1961 stavba Berlínské zdi dlouhé 165 km. Ta obklopila západní Berlín a zcela ho odřízla od okolí. Roku 1990 došlo k opětovnému sjednocení Německa i města a zeď byla zbourána. Berlín, hlavní město Německa, je jedním z největších kulturních center Evropy.

Postupim se nachází v těsné blízkosti Berlína na místě bývalé německé osady,

vzniklé kolem roku 1200 poblíž slovanského hradiště. Ve 14. století byla osada prohlášena městem.

Po zpusťování za třicetileté války byla Postupim obnovena jako druhá rezidence braniborských kurfiřtů.

V červenci a srpnu 1945 se v Postupimi konala konference vítězných mocností druhé světové války a vznikla Postupimská dohoda, určující zásady budoucího fungování poválečného Německa.

Postupim, hlavní město spolkové země Braniborsko, leží mezi jezery a lesy na řece Havola (Havel), 30 km jihozápadně od středu Berlína a známa je především rozsáhlým komplexem zámků, parků a zahrad ve svém okolí.

HAVELSCHLÖSSER ZÁMECKÉ AREÁLY V POVODÍ ŘEKY HAVOLA

Komplex zámků zapsaných do světového seznamu UNESCO se rozprostírá v pásu dlouhém přes šest kilometrů podél jezer tvořených řekou Havola. Zámky, pavilony a zahrady vznikly v období od roku 1730 (Jagdpavillon) do roku 1917 (Cecilienhof).

Oblast zahrnuje následujících šest velkých parkových areálů se zámky a historickými objekty:

1. Ostrov Pfaueninsel se zámkem a šlechtickým sídlem (patří k Berlínu).
2. Park Sacrow se zámkem.
3. Zámecký park se zámkem Glienicke (v místech, kde se setkává jezero Jungfernsee s řekou Havola – patří k Berlínu).
4. Park a zámek Babelsberg.
5. Nová zahrada (Neuer Garten) se zámkem Cecilienhof a Mramorovým palácem.
6. Areál parku Sanssouci členěný na čtyři hlavní části:
 - Marlygarten s kostelem Friedenskirche.
 - Lustgarten se zámkem Sanssouci, oranžerií a galerií.
 - Rehgarten s Novým palácem a Čínským čajovým pavilonem.
 - Charlottenhof se zámkem a Římskými lázněmi.

PFAUENINSEL PAVÍ OSTROV

Ostrov tvaru ptáka, který leží v tekoucích vodách řeky Havoly, je unikátní svou kulturně historickou uzavřeností, kombinovanou s přírodní rezervací.

Ostrovu se v 17. století začalo říkat Králičí, protože se zde chovali králíci pro královský dvůr. Poté kurfiřt daroval králičí panství chemiku J. Kunckelovi, který zde zřídil laboratoř. Později chemik své bydliště opustil, laboratoř vyhořela a roku 1734 přešel ostrov do vlastnictví postupimského vojenského sirotčince.

V roce 1793 král Fridrich Vilém II. nechal na ostrově založit zahradu podle plánů A. W. Eyserbecka a postavit dřevěný zámeček připomínající římské ruiny, se dvěma věžičkami. Ty později přikázal přemostit litinovou konstrukcí. Ze zámečku byl výhled na Novou zahradu (Neuer Garten). Roku 1795 zde byli vysazeni pávi a ostrov dostal své nynější jméno.

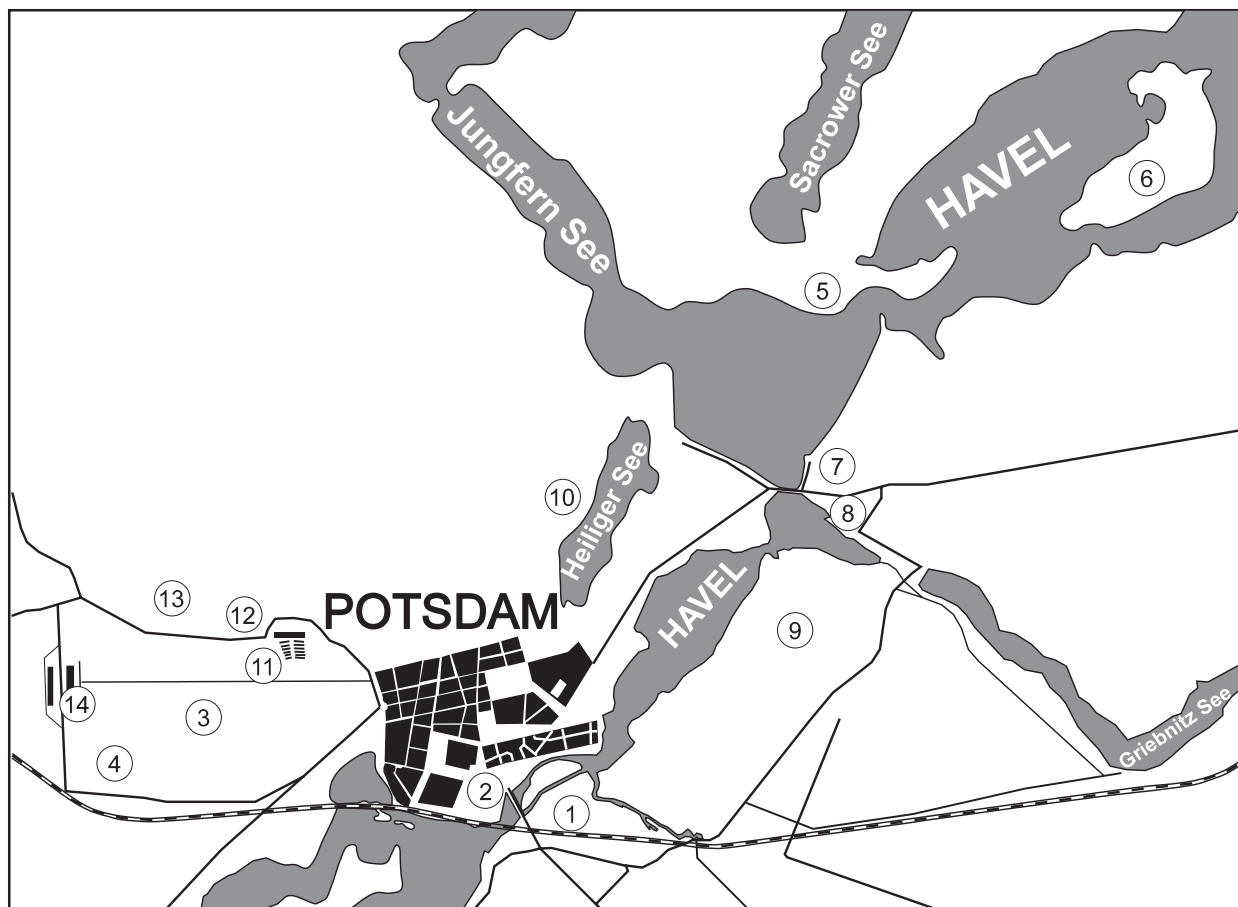
Následující král, Fridrich Vilém III., umístil na ostrově exotická zvířata – buvoly a bengálské jeleny. V letech 1818–1834 došlo k podstatným zahradnickým úpravám pod vedením zahradních architektů Lenného a Fintelmanna. Byla zřízena bažantnice a zvěřinec a postaven Palmový dům. Ostrov dosáhl proslulosti a byl v úterky a čtvrtky přístupný veřejnosti. Mnohdy hostil až 6 000 návštěvníků.

Po smrti krále Fridricha ostrov upadal a zvěř byla předána do správy Berlínské ZOO. Roku 1924 byl ostrov vyhlášen přírodní rezervací. Po roce 1948 byly zahájeny jeho úpravy.

Pfaueninsel je nejsevernější částí královských zámeckých areálů. Rozkládá se v jihozápadním výběžku Berlína, upro-

**Rozmístění nejvýznamnějších objektů,
zámků a parků v okolí Postupimi**

1. Nádraží.	8. Lovecký zámek Glienicke.
2. Bývalý městský zámek v Postupimi, park.	9. Park a zámek Babelsberg.
3. Park Sanssouci.	10. Nová zahrada (Neuer Garten) se zámkem Cecilienhof.
4. Charlottenhof – park a zámek.	11. Sanssouci – terasy a zámek.
5. Park Sacrow se zámkem.	12. Severní a Sicilská zahrada.
6. Paví ostrov (Pfaueninsel) se zámkem a šlechtickým sídlem.	13. Oranžerie.
7. Zámecký park a zámek Glienicke.	14. Západní část parku (Rehgarten) s Novým palácem.

střed řeky Havoly (Havel). Má délku asi 1 500 metrů a plochu 76 hektarů.

Prostor ostrova je možno rozdělit do tří oblastí: jihozápadní areál zámku, centrální oblast zvěřince a severní otevřenou krajinu.

Zámeckému areálu v jihozápadní části ostrova dominuje pseudorenesanční královský výletní zámek.

Do areálu se vstupuje od jihozápadu z přístaviště.

Vlevo se rozkládá venkovský patrový dům Kastellanhaus, vybudovaný roku 1796 jako obydlí královského zahradníka. Symbolem obnovy zahrad je třistaletá vykotlaná lípa, z jejíhož středu roste mladý strom stejného druhu, zasazený roku 1988.

Jižně od zámku se rozkládá Kruhová zahrada (Runder Garten), založená roku 1822. Západně od zahrady stojí přízemní obytný dům personálu pečujícího o zahrady, Schweizerhaus z let 1829–1830.

Východně od zámku se rozkládá Zahrada růží (Rosengarten), založená poprvé roku 1821 a obnovená roku 1989.

Další zahrada růží (Ergänzungs-Rosengarten) je vedle přístavu.

Oba areály slouží k pěstování 220 historických sort růží. Mezi nimi stojí 56 metrů dlouhý skleník.

Vstupu na ostrov sloužila dřevěná hala Fregattenhafen z roku 1832.

Kolem severozápadního břehu lze projít k bývalému Palmovému domu, který byl roku 1880 zničen požárem.

Ve středu ostrova jsou dvě studny – Jacobsbrunnen a Lamabrunnen, fontána a Kavalierhaus, který sloužil jako letní byt pro prince a princezny. Voliéra z roku 1824 je i dnes plná práků.

Na východním výběžku ostrova se nachází lovecký přístřešek (Jagdschirm) a tak zvaný Bobří rybník (Biberteich).

V severní části ostrova stojí za povšimnutí budovy bývalého dvora (Meierei) z let 1794–1795 a Portikus, kopie mauzolea královny Luisy z parku Charlottenburg. Meierei byla vystavěna v novogotickém stylu, a i když zde bydlel šafář, je vnitřek vyzdoben zajímavými novogotickými malbami Bartolomea Verony. Je zde také například stůl s deskou vyloženou acháty, český křišťálový lustr, elegantní otomany. Součástí dvora je také masivní kravín, vybudovaný ve stylu gotické kaple.

SCHLOSS PFAUENINSEL ZÁMEK PFAUENINSEL

Zámek byl postaven během jediného roku 1794 a měl představovat římské ruiny s věžemi. Roku 1807 byly věže přemostěny. Přízemí sloužilo zámecké službě, první patro bylo místem pobytu šlechty. Exteriér i interiéř zámečku měly symbolizovat návrat k přírodě.

Exteriér: Jednopatrová čtvercová stavba s dominantním jižním průčelím, ve druhém patře napodobujícím ruiny. Průčelí je po stranách ohraničeno dvěma čtyřpatrovými věžemi, které mají nahoře ochoz a jsou v jeho úrovni propojeny liti-
novým mostem.

Interiéř: Zámeček obsahuje devět velkých a řadu menších prostor. Ve vstupním vestibulu s výzdobou v dórsském slohu jsou ve vitrínách vystaveny předměty, které používala ostrovní služba. Jižní věž je vybavena spirálovým schodištěm, umožňujícím výstup k visutému mostu, spojujícímu oba věžní ochozy.

Vzpomínkový pokoj královny Luisy – tak jako i jiné pokoje na zámku – má mezi okny zrcadlo, které reflexivně zvětšuje

malý prostor. Na stěnách jsou původní papírové tapety.

Následuje ložnice hraběnky Voß a obývací pokoj s pozoruhodnou sbírkou slaměných klobouků z let okolo 1810. Velký zarámovaný plán z roku 1810 představuje zanedbaný ostrov před úpravami.

Čajový pokoj (Teezimmer) má stěny zdobeny alegorickými sádrovými reliéfy podle antických předloh.

Okrouhlý Otaheitisches Kabinett je vymalován jako bambusová chýše. Mezi okny jsou namalovány čtyři fiktivní pohledy na tropickou přírodu ostrova. Podlaha má ornament představující průřez palmovým kmenem, sestavený z devíti druhů dřeva.

Točitým schodištěm se vystupuje do Slavnostního sálu (Festsaal), který vyniká použitím vzácných materiálů, dřeva, mramoru a zlaceného bronzu, především na podlaze a na dřevěném obložení stěn. Sál se používal ke koncertům, stojí zde proto klavír z roku 1780.

Jihovýchodní pokoj byl kdysi ložnicí královny. Je dekorován loveckými a čínskými motivy. Následuje ještě oblékárna a kruhový věžní pokoj, který král Fridrich Vilém III. používal jako pracovnu.

SCHLOSS UND PARK SACROW ZÁMEK A PARK SACROW

Terén Sacrowského výběžku nechal roku 1840 zcela přebudovat král Fridrich Vilém IV. Práce na areálu zahrad proběhly pod vedením architekta Lenného. V důsledku rozdělení Německa byl areál ležící přímo na hranici od roku 1961 nepřístupný. K jeho opětovnému zpřístupnění a zahrnutí mezi lokality UNESCO došlo

po sjednocení Německa. V centru parku stojí zámek Sacrow – jednopatrový podélný objekt s centrálním balkonem, umístěný mezi stromy parkového areálu.

Další pozoruhodná památka se dochovala přímo na břehu jezera Jungfernsee. V novorománském slohu postavený přístavní kostel Heilandskirche stojí na ostrohu nad jezerem. Stavba je obehnaná sloupovým atriem a do jezera směřuje jeho půlkruhové průčelí.

SCHLOSS UND PARK GLIENICKE ZÁMEK A PARK GLIENICKE

Zámecký park Glienicke (oficiální název je Kleinglienicke) se rozkládá u řeky Havoly na jihozápadním okraji Berlína, směrem k Postupimi.

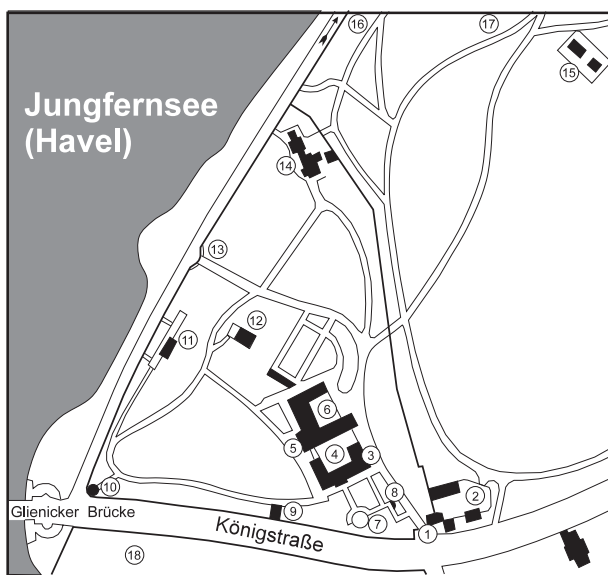
V polovině 18. století zde bylo postaveno šlechtické sídlo. To bylo po roce 1814 přestavěno na letní rezidenci pruského kancléře, knížete Hardenberga. Roku 1824 získal panství pruský princ Karel a další přestavba z let 1826–1832 dala rezidenci dnešní vzhled. Tuto přestavbu řídil K. F. Schinkel. O zahradní úpravy a prvky zahradní architektury se postaral P. J. Lenné.

Zámek Glienicke byl až do roku 1939 ve vlastnictví potomků prince Karla. Za 2. světové války byl velmi poškozen. Pod správu berlínských paláců patří od roku 1966.

Exteriér: Zámek je jednopatrová rozsáhlá stavba obdélníkového půdorysu, postavená v klasicistním stylu. Jeho hlavní část je rozložena kolem vnitřního dvora (Gartenhof), zdobeného sousoším Ildefonso. Severně přistavěné novější křídlo (Kavalierhaus) vymezuje dvůr Stallhof

Areál zámku Glienicke

1. Hlavní vstup.
2. Hospodářské budovy.
3. Zámek.
4. Vnitřní dvůr zámku se sousoším Ildefonso.
5. Kavalierhaus.
6. Dvůr Stallhof se sochou Neptuna nad studnou.
7. Lví fontána.
8. Stibadium s pilíři.
9. Zahradní domek »Kleine Neugierde«.
10. Kruhová sloupová vyhlídka »Große Neugierde«, neboli Velká zvědavost.
11. Kasino.
12. Klášterní dvůr.
13. Jelení brána.
14. Dům zahradníka.
15. Dům námořníků.
16. Směr k mostu Teufelsbrücke a bráně Jägertor.
17. Směr k bývalé myslivně, dnes restauraci Moorlake.
18. Park loveckého zámku Glienicke.

s Neptunovou studní. Vysoká okna zámku poskytují výhled do parku.

Interiér: V zámku zůstalo jen několik místností s původním vybavením z 19. století. Postupně se provádí rekonstrukce a zařizování zámeckých prostor do podoby, ve které byly před válkou.

Jedním z původních pokojů je například Zelený salon princezny Marie (Grüner Salon) s nábytkem z let 1825–1830, s princezniným portrétem a obrazy krajinek.

Červený sál (Roter Saal) byl malým reprezentačním pokojem.

Modrý rohový kabinet (Blaues Eckkabinett) býval knihovnou prince Karla, z níž se zachovaly některé knihy v mahagonové vitríně.

V bývalé pracovně prince Karla jsou vystaveny akvarely s ruskými motivy z let 1830–1835.

Stavby a zahradní doplňky v parku dokumentují orientaci stavitelů jednak na klasické formy, jednak na lehké a elegantní prvky italské renesance.

Takzvaný Klášterní dvůr (Klosterhof) připomíná raně středověkou byzantskou architekturu, a to nejen svou vnější formou, nýbrž i drobnými prvky, například mozaikami.

Před hlavním průčelím zámku se nachází Lví fontána (Löwenfontäne), pojmenovaná podle zlatých lvů chrlících vodu.

V sousedství stojí Stibadium, zastřešená polokruhová zídka s pilíři.

V jihozápadním rohu parku nedaleko mostu Glieniccker Brücke stojí kruhová sloupová stavba, která napodobuje antický Lysikratův monument z Atén. Byla to vyhlídka na protější zámek Babelsberg, proto se jí říkalo »Velká zvědavost« (Große Neugierde).

Severně podél břehu řeky stojí klasicistní budova kasina a ještě dále dům zahradníka a vodojem z roku 1837, který sloužil k zavlažování zahrady a k přívodu vody do fontány.

Dům námořníků (Matrosenhaus) sloužil posádkám, které obsluhovaly malé plachetnice.

Jižně od přístupové cesty Königstraße se rozkládá park náležející k loveckému zámku (Jagdschloß Glienicke), který byl vystavěn již na konci 17. století.

SCHLOSS UND PARK BABELSBERG ZÁMEK A PARK BABELSBERG

Zámecký park Babelsberg se rozkládá kolem východního břehu jezera Tiefer See, jižně od parku Glienicke a východně od Postupimi.

V jeho severní části stojí na vyvýšenině zámek Babelsberg, který byl letní rezidencí prince Viléma, pozdějšího císaře Viléma I.

Projekt zámku se začal připravovat již roku 1826, ale se stavbou se začalo až po roce 1833 a ještě byla z finančních důvodů zredukována na polovinu. Stavělo se podle plánů Karla Schinkela, ale novogotický styl anglického zámku vybrala princezna Augusta. Zámek dokončili až roku 1849 Schinkelovi žáci Ludwig Persius a Johann H. Strack, kteří byli autory dalších úprav.

Exteriér: Zámek je dvoupatrová stavba v novogotickém stylu, s mnoha věžemi. V době svého vzniku to byla první stavba tohoto typu v Německu.

Interiér: Novogotické prvky jsou použity i v interiérech, například na oknech a klenbách sálů.

Zámecký park vznikl úpravou původně lesnatého vrchu. Přeměnu započal archi-

tekt Lenné, později v ní pokračoval kníže Hermann Plückler-Muskau. V parku je řada dalších staveb, například novogotický Malý zámek (Kleines Schloß, 1841), konírna a věž zvaná Flatowturm (1853–1856).

NEUER GARTEN NOVÁ ZAHRADA

Nová zahrada se rozkládá v severní části Postupimi kolem břehu jezera Heiliger See. Její základy položil již v 80. letech 18. století zahradní architekt J. A. Eyserbeck, a to na přání korunního prince Frederika Viléma. Jeho záměrem bylo zdůraznit kontrast k zahradám Sanssouci, proto byla tato zahrada nazvána Neuer Garten.

Architekt při jejím budování využil krajiny a pohledu na město za jezerem a do parku promyšleně umístil jednotlivé stavby. Další úpravy zahrady provedl po roce 1825 architekt Lenné.

V Nové zahradě stojí kromě řady menších staveb také dvě významné – Mramorový palác (Marmorpalais) a zámek Cecilienhof.

MARMOR PALAIS MRAMOROVÝ PALÁC

Mramorový palác stojí na břehu jezera a byl postaven v letech 1787–1791 podle plánů Karla von Gontarda a Karla Langhansa. Původně byl navržen jako vila přístupná přímo od jezera a později rozšířen na trojkřídlý komplex.

Exteriér: Jednopochoďový klasicistní palác z červených cihel má vyvýšenou kruhovou vyhlídku. Členicí prvky, jako například římsy, jsou z mramoru.

Vedle paláce stojí kuchyně postavená v letech 1788–1790, která vypadá jako ruina antického chrámu, napůl pohřbená v okolním terénu. Svědčí o orientaci stavitelů na klasické formy, ale zároveň signalizuje nástup romantismu.

Interiér: Místnosti jsou uspořádány kolem centrálního schodiště. Salla terrena (to jest arkádou otevřená monumentální síň v přízemí paláce, přístupná přímo ze zahrady) sloužila jako jídelna. V patře vyniká Hudební sál (Musiksaal), vybavený nábytkem v anglickém stylu.

Významná data.

1200 - Vznik německého hradiště u Postupimi.
1695-1699 - Výstavba areálu zámku Charlottenburg v Berlíně.
1744-1747 - Výstavba zámku Sanssouci s terasami.
1754-1756 - Výstavba Čínského čajového pavilonu v parku Sanssouci.
1755-1763 - Výstavba Obrazárny v parku Sanssouci.
1763-1769 - Výstavba Nového paláce v parku Sanssouci.
1787-1791 - Výstavba Mramorového paláce v zahradách Neuer Garten.
1770-1772 - Výstavba Belvedéru na vrchu Klausberg v parku Sanssouci.
1794 - Výstavba zámku Pfaueninsel v Berlíně.
1826-1832 - Přestavba zámku Glienicke do dnešní podoby.
1826-1829 - Výstavba zámku Charlottenhof v parku Sanssouci.
1829-1840 - Výstavba Římských lázní v parku Sanssouci.
1833-1849 - Výstavba areálu zámku Babelsberg.
1840 - Přestavba areálu parku Sacrow.
1845-1854 - Výstavba kostela Friedenskirche v parku Sanssouci.
1913-1917 - Výstavba zámku Cecilienhof v zahradách Neuer Garten.
1945 - Podpis Postupimské dohody na zámku Cecilienhof.

SCHLOSS CECILIENHOF

ZÁMEK CECILIENHOF

Památník Postupimské dohody

Zámek je poslední pruskou palácovou stavbou. Vznikl v letech 1913–1917 a byl postaven pro korunního prince Viléma a jeho manželku Cecílii.

Ve Velkém sále se na konci 2. světové války konala postupimská konference.

Exteriér: Zámek je jednopatrová cihlová stavba inspirovaná vzhledem anglických venkovských sídel. Ačkoli je rozsáhlá, vypadá menší, než ve skutečnosti je.

Interiér: V zámku je umístěn Památník Postupimské dohody. Vybavení Velkého sálu zůstalo stejné jako v době konference. Na kruhovém stole jsou umístěny vlajky SSSR, USA a Velké Británie.

PARK SANSSOUCI

»Sans-Souci« (to jest »Bez starosti«) – tak nazval pruský král Fridrich II. svůj letohrádek na vinohradech. Areál zaujímající téměř tři čtverečné kilometry patří k nejkrásnějším souborům umělecké architektury a zahradní tvorby v Evropě.

Nejstarší, východní část parku se stejnojmenným zámekem, galerií a čínským pavilonem byla založena roku 1744. Druhou fází výstavby parku byla léta 1763 až

1769, kdy vznikla západní část s Novým palácem, ve třetí fázi (ve druhé čtvrtině 19. století) vznikla jižní část se zámek Charlottenhof.

Park je památkově nejcennější oblastí v údolí řeky Havoly.

Skládá se celkem ze čtyř na sebe navazujících parkových částí. Na východě to jsou Marlygarten a Lustgarten, směrem na západ se táhne Rehgarten a jižně se rozkládá park Charlottenhof.

Jeden z hlavních vstupů do areálu vede od dvacet metrů vysokého obelisku, postaveného na východním okraji parku Sanssouci roku 1748.

Parkem vede na západ dva kilometry dlouhá Hlavní alej (Hauptallee), oddělující zahrady Lustgarten a Rehgarten. Po pravé straně míjí areál zámku Sanssouci a končí u Nového paláce (Neues Palais).

Zahradě Lustgarten vévodí nad terasami zámek Sanssouci, po jeho bocích stojí paláce Nové komory (Neue Kammern) a Obrazárna (Bildergalerie). S Novými komorami sousedí Sicilská zahrada a Severní zahrada.

V pozoruhodném historickém větrném mlýnu za Novými komorami je umístěno informační centrum a po rekonstrukci zde bude zpřístupněno muzeum.

Severní části zahrady Lustgarten (v sousedství Severní zahrady) dominuje jedinečná stavba areálu Oranžerie. Od ní pokračují dvě paralelní lipové aleje k historické restauraci umístěné v Dračím domě (Drachenhause) a k Belvedéru.

Nový palác (Neues Palais) je nejrozsáhlejší monument areálu Sanssouci. Před ním stojí dvě menší stavby – Antický chrám (Antikentempel), který byl určen pro antické sbírky Fridricha II., a Chrám přátelství (Freundschaftstempel).

Od jihovýchodu se do parku přijíždí Braniborskou branou (Brandenburger Tor) ke vstupu Grünes Gitter. Zde stojí novorománský kostel Friedenskirche, postavený ke stoletému výročí zámku Sanssouci. Směrem k západu se postupuje podél paláce Ředitelství zahrad (Gartendirektionsgebäude) k pozoruhodnému Čínskému čajovému pavilonu (Chinesisches Teehaus).

V paláci ředitelství bydlel a pracoval světoznámý zahradní architekt P. J. Lenné. Před jeho hlavní frontou stojí socha krále Fridricha II. v nadživotní velikosti.

V jihozápadním areálu nazývaném Park Charlottenhof stojí stejnojmenný zámek. Východně leží jezero Maschinen-teich, kterému dominuje areál Římských lázní (Römische Bäder).

SCHLOSS SANSSOUCI ZÁMEK SANSSOUCI

Budova zámku byla postavena v letech 1744–1747 architektem Knobelsdorffem jako letní rezidence pruského krále Fridricha II. Jako hosté zde pobývali například Voltaire i Mozart. Stavba se stala charakteristickým příkladem rokokového stylu.

Exteriér: Jednopodlažní podlouhlá rokoková stavba má bohatě zdobené průčelí orientované do zahrady. Raně klasicistní kolonáda obklopuje plochý dvůr na odvrácené straně zámku.

Jižní průčelí leží nad šesti terasami, mezi nimiž klesá schodiště k Velké fontáně s plastikami francouzských a německých sochařů z poloviny 18. století a obklopené mramorovými lavicemi. Střechu podepírá 36 polopostav (tzv. hermy), balustráda je zdobena vázami.

Postupim – park Sanssouci

1. Obelisk.	10. Zámek Charlottenhof.
2. Neptunova jeskyně.	11. Vysoká škola pedagogická.
3. Obrazárna.	12. Římské lázně.
4. Zámek Sanssouci.	13. Čínský čajový pavilon.
5. Nové komory.	14. Velká fontána.
6. Sicilská zahrada.	15. Ředitelství parku.
7. Oranžerie.	16. Kostel Friedenskirche.
8. Dračí dům.	17. Parní vodárna.
9. Nový palác.	18. Braniborská brána.

D9/10

K zámku z východu přiléhá obrazová galerie (Bildergalerie), od západu jsou to pak Nové komory (Neue Kammern).

Interiér: Hlavní sály zámku se nacházejí v prostřední části areálu. Předsálí dominuje deset párů bílých mramorových sloupů se zlacenými hlavicemi.

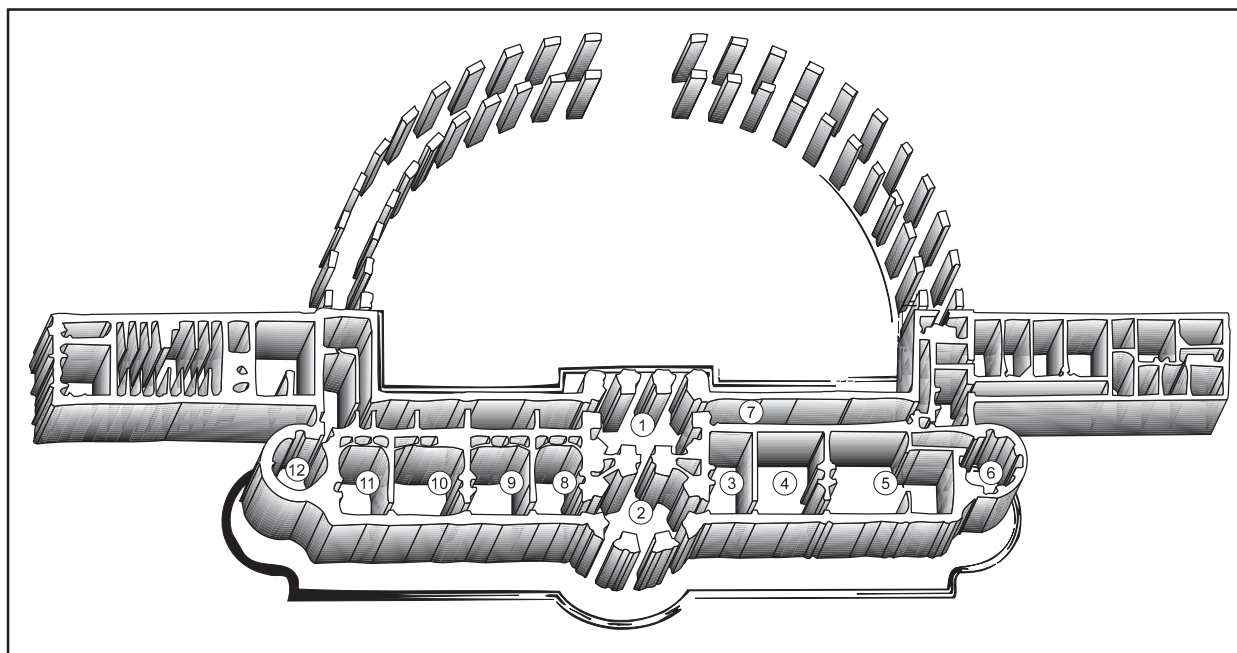
Centrální oválný Mramorový sál je rovněž zdůrazněn dvojicemi korintských sloupů a mezi nimi jsou umístěny sochy Venuše a Apollona, kopule je zdobena po-

zlacenými motivy. K výzdobě je použito několik druhů mramoru – bílý, červenošedý a červenožlutý.

Východně navazují obytné prostory králů. Příjemný pokoj je zdoben obrazy francouzských malířů 18. století, umístěnými v pozlacených rámech. Velká zrcadla jsou korunována pozlacenými reliéfy. Následuje bíle a zlatě dekorovaný Koncertní sál s plastikami a nábytkem ve stylu rokoka. Pracovna je oddělena od výklenku

Zámek Sanssouci

1. Předsálí.	7. Malá galerie.
2. Mramorový sál.	8. První pokoj pro hosty.
3. Příjemný pokoj.	9. Druhý pokoj pro hosty.
4. Koncertní sál.	10. Třetí pokoj pro hosty.
5. Pracovna s alkovnou.	11. Čtvrtý pokoj pro hosty.
6. Knihovna.	12. Pátý pokoj pro hosty.

mohutnými sloupy z červeného mramoru. Dominantou je pozoruhodná rokoková souprava psacího stolu s křeslem.

Knihovna je umístěna v kruhovém pokoji na konci východního křídla zámku, charakteristickým tónem výzdoby je hnědá a zlatá.

Ve skříních je přes 2 200 knih řeckých a římských básníků nebo historiků a francouzské literatury 17. a 18. století.

Malá galerie zaujímá parkovou stranu východního křídla. Ve výklencích stojí mramorové plastiky řeckých a římských bohů, na zdech jsou historické obrazy.

V západním křídle areálu jsou pokoje pro hosty. První pokoj je zdoben rokokovými ornamenty. Ve druhém pokoji jsou představeny obrazy mistrů 18. století, ve třetím obrazy krajin.

Čtvrtý pokoj nese jméno francouzského básníka a filosofa Voltaira, který v něm jako host krále bydlel. Je celý v barvě zlaté a stříbrné. Pozoruhodné jsou barevné profilované dřevořezby s přírodními motivy.

Poslední pátý pokoj nese jméno králova důvěrníka, hraběte Rothenburga.

BILDERGALERIE OBRAZÁRNA

Obrazárna byla postavena v letech 1755 až 1763 podle návrhů J. G. Büringa a byla určena pro královské malířské sbírky.

Exteriér: Galerie je přízemní rokoková stavba s terasou. Nad střední částí se zvedá kupole. Sochy před fasádou jsou alegorie umění a řemesel.

Interiér: Obrazová galerie obsahuje 124 exponátů z původní královské sbírky obrazů, především od vlámských, holandských a italských mistrů.

Jsou zde vystavovány například obrazy Rubense, van Dycka, Tintoretta, Caravaggia, Tiziana, Rembrandta a mnohých dalších významných malířů.

SCHLOSS NEUE KAMMERN ZÁMEK NOVÉ KOMORY

Zámek byl původně vybudován roku 1747 jako oranžerie. V letech 1771–1774 byl přestavěn na obydlí pro hosty.

Exteriér: Je to přízemní podélný objekt s centrální kupolí a hranolovou věží. Jižní vstupní strana je zdobena sochami.

Interiér: Při přestavbě byl prostřední sál a celé východní křídlo zařízeno jako společenské místnosti. V západním křídle se nachází sedm pokojů pro hosty. Výzdoba a vybavení prostor je v rokokovém stylu.

ORANGERIE ORANŽERIE

Oranžerie byla postavena v letech 1851 až 1860 jako součást plánované triumfální cesty. Nakonec zůstalo jen u této stavby. Oranžerie sloužila jako zimní zahrada a rezidence vysoce postavených hostů, například ruského cara.

Jako vzor pro stavbu sloužila Villa Medici v Římě a palác Uffizi ve Florencii.

Exteriér: Oranžerie je mohutná patrová budova ve stylu italské renesance, dlouhá 330 metrů. Dominantou jsou dvě čtverhranné věže, propojené v patře sloupovou kolonádou. Před oranžerií se rozkládá rozsáhlá terasa.

Interiér: Ve střední budově se nachází Raffaelův sál. Je v něm umístěno 47 kopií

Raffaellových obrazů. Pět pohostinských pokojů bylo zařízeno nábytkem, obrazy a plastikami ve stylu tzv. druhého rokoka.

NEUES PALAIS NOVÝ PALÁC

Palác se začal stavět roku 1763 po skončení sedmileté války a měl demonstrovat nezlomenou moc Pruska. Jeho výstavba trvala sedm let a jeho tvůrci jsou architekti Büding a Gontard.

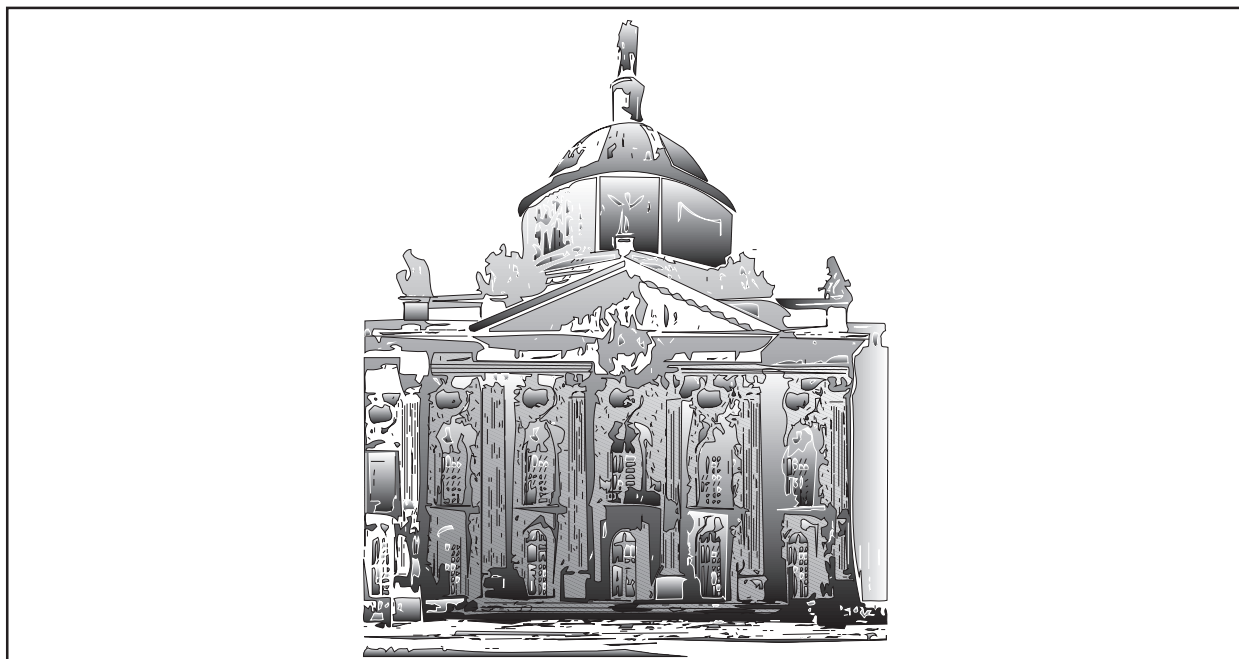
Exteriér: Jde o rozsáhlý, 213 metrů dlouhý a honosný zámecký areál. Hlavní objekt je rozložen přibližně od severu k jihu. Má bohatou plastickou a sochařskou výzdobu – exteriér je zdoben 428 so-

chami, má 322 oken a 230 pilastrů. Od západu doplňuje areál soustava hospodářských budov zvaných Communs.

Nový palác je poslední velkou ukázkou pozdního pruského baroka a je největším zámekem v parku Sanssouci.

Interiér: Palác byl určen jako obydlí pro členy královské rodiny. Proto jsou v něm jednotlivé apartmány odděleny. Kromě toho se v paláci nacházejí bohatě vyzdobené slavnostní sály a v jižním bočním křídle také divadlo. Celkem je v paláci více než 200 místností. Jejich výzdoba a vybavení osciluje mezi vrcholným pozdním rokokem a váhavým uplatněním klasicistních prvků. Tento rozdíl je zvláště patrný při srovnání apartmánů Fridricha II. Velikého a Mramorového sálu.

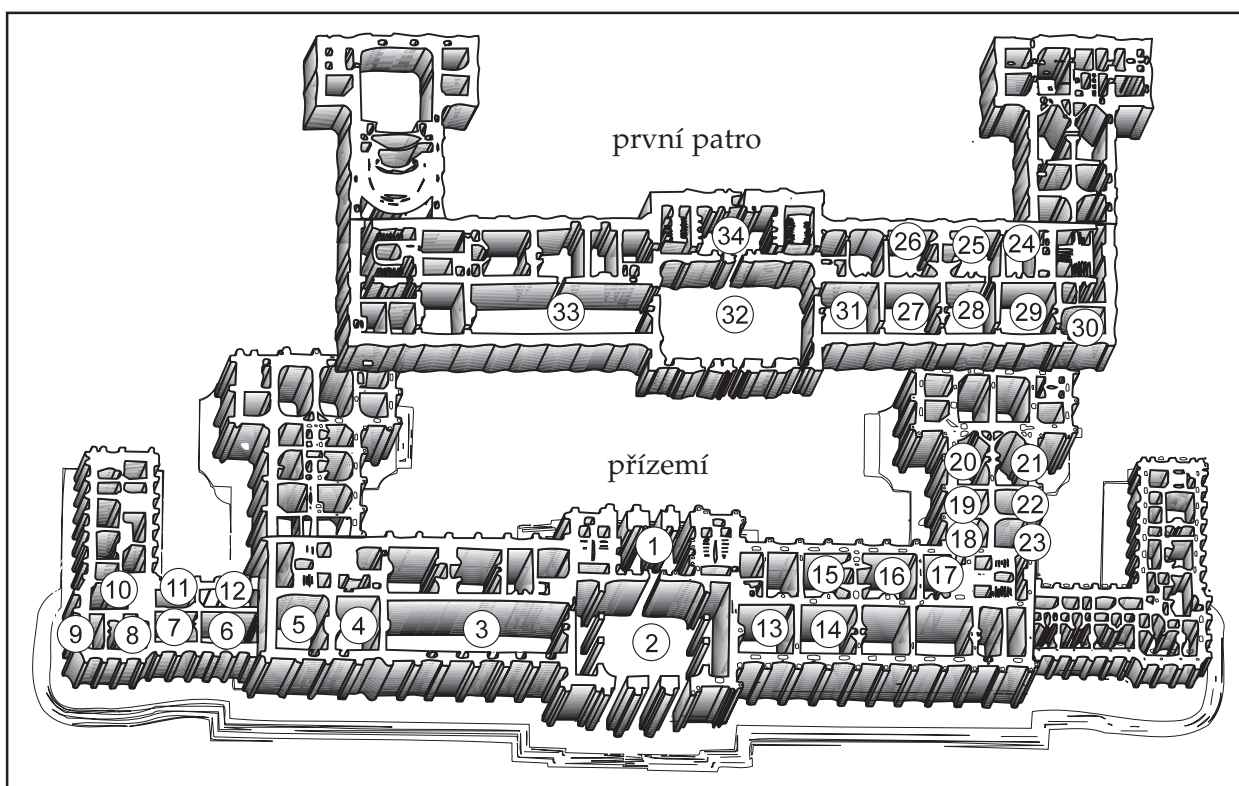
Nový palác – průčelí

D9/13

Nový palác

1. Spodní vestibul.	18. Předpokoj.
2. Jeskynní sál.	19. Kabinet princezny.
3. Mramorová galerie.	20. Ložnice princezny.
4. Modrý pokoj.	21. Ložnice prince.
5. Žlutobílý pokoj.	22. Kabinet prince.
6. Koncertní sál.	23. Předpokoj.
7. Pracovna.	24. Písárna.
8. Ložnice.	25. Dámská ložnice.
9. Písárna.	26. Pánská ložnice.
10. Spižárna.	27. Zelený damažkový pokoj.
11. Čítárna.	28. Lovecký pokoj.
12. Knihovna.	29. Koncertní sál.
13. Tamerlánův pokoj.	30. Rohový kabinet.
14. Červený damažkový pokoj.	31. Velký pokoj.
15. Pánská ložnice.	32. Mramorový sál.
16. Dámská ložnice.	33. Horní galerie.
17. Písárna.	34. Horní vestibul.

Mezi umělce, kteří pracovali na výzdobě interiérů, patřili například sochaři Bankert, David a Rantz, architekt interiérů Spindler a malíři Frisch a Rohde.

Z pokojů a sálů v přízemí vyniká Jeskynní sál (Grottensaal), jehož stěny jsou vyzdobeny mušlemi, korály, minerály a zkamenělinami, a také Mramorová galerie (Marmorgalerie) se stropními malbami zobrazujícími denní doby. Ostatní pokoje jsou zařízeny jako obytné místnosti krále Fridricha II. Ve všech jsou bohaté sbírky italského, holandského, francouzského i německého malířství. Hlavní místností paláce je Mramorový sál (Marmorsaal) v patře. Obrazy i stropní malba zobrazují náměty z antické mytologie.

V prvním a druhém poschodí jižního křídla Nového paláce sídlí v roce 1768 dokončené zámecké divadlo. Předvádí i dnes opery a hry z 18. století. Divadelní sál patří k nejkrásnějším své doby.

CHINESISCHES TEEHAUS ČÍNSKÝ ČAJOVÝ PAVILON

Čínský pavilon je ukázkou čínské módy, která přišla v 18. století do Německa z Francie. Byl zbudován v letech 1754 až 1756 podle projektu architekta Büringa.

Exteriér: Je to zelený a zlatý kruhový pavilon se stanovou střechou a lucernou, umístěný uprostřed stromů a luk. Na vrcholu sedí mandarín se slunečníkem. Každý ze tří portálů má čtyři zlacené sloupy ve tvaru palem a dvě skupiny soch Číňanů. Sochy čínských hudebníků obklopují také stěny pavilonu.

Interiér: Hlavní částí pavilonu je centrální salon obklopený třemi kabinety a mezi nimi ležícími otevřenými halami.

SCHLOSS CHARLOTTENHOF ZÁMEK CHARLOTTENHOF

Stavba byla vybudována v letech 1826 až 1829 podle návrhů K. F. Schinkela jako letní rezidence korunního prince a pozdějšího krále Fridricha Viléma IV.

Jde o přízemní klasicistní stavbu. Vstup je zdoben sloupovým portálem a terasou. Jsou zde nástěnné malby ve stylu maleb nalezených v Pompejích.

Západně od zámku se nalézají bažantnice a hipodrom, na opačné straně pak Římské lázně.

V zámku jsou zachovány klasicistně zařízené pokoje, zdobené pozoruhodnými sochami, mědirytinami a malbami. Jednoduchost formy i vybavení symbolizovala prostotu života na venkově.

Zajímavostí je, že pokoj zvaný Zeltzimmer býval v letech 1835–1840 často ložnicí a pracovním místem cestovatele a přírodovědce Alexandra von Humboldta, který zde pobýval jako host dvora.

Bydlel zde i architekt Schinkel a další prominentní hosté.

RÖMISCHE BÄDER ŘÍMSKÉ LÁZNĚ

Římské lázně byly postaveny podle antických a raně renesančních italských vzorů v letech 1829–1840 a sloužily především jako obydlí dvorního zahradníka. Jeho dům je spojen podloubím s Čajovým pavilonem zbudovaným ve stylu antického chrámu. Stavby obklopují vnitřní zahradu s fontánou.

Mezi prostory, v nichž se v létě konají výstavy, patří antické komnaty nazývané Atrium, Impluvium, Apodyterium a Cali-

darium. Nacházejí se v nich malby fantastických krajin, mramorové plastiky, ale také třeba velká vana ze zeleného jaspisu, která byla darem ruského cara Nikolaje I.

FRIEDENSKIRCHE KOSTEL FRIEDENSKIRCHE

Kostel byl postaven v letech 1845–1854 u příležitosti stého výročí založení areálu

Sanssouci. Předlohou byla bazilika sv. Klementa v Římě. Chrám je postaven v novorománském stylu a má vysokou čtyřhrannou věž. Je zasazen do romantického prostředí nad jezerem Friedensteich.

Trojlodní sloupová bazilika má příčnou loď a kruhovou apsidu.

Před oltářem jsou umístěny hrobky krále Fridricha Viléma IV. a jeho manželky.

Pozoruhodné jsou také mozaiky v apsidě, pocházející z 13. století.

INFO

SCHLOSS PFAUENINSEL ZÁMEK PFAUENINSEL

Adresa: 1000 Berlin 39, Pfaueninsel

Telefon: 030/80 53 042

Umístění: V jihozápadní části ostrova ležícího na řece Havel, v jižní části západního Berlína.

Přístup z konce cesty Nikolskoer Weg, ostrovem pěšky od jihu 100 metrů.

Otevřeno: Duben až říjen, úterý až neděle 10–17 hodin.

SCHLOSS GLIENICKE ZÁMEK GLIENICKE

Adresa: 1000 Berlin 39, Königstraße

Telefon: 030/80 53 041

Umístění: Při jihozápadním okraji Berlína, v západním rohu parku Glienicke.

Otevřeno: Prozatímní zpřístupnění od 15. června do 15. října, sobota a neděle 10–17 hodin. Po dokončení oprav stálý přístup.

SCHLOSS BABELSBERG ZÁMEK BABELSBERG

Adresa: 14414 Potsdam, Schloß Babelsberg

Telefon: Viz park Sanssouci – informace v návštěvním středisku.

Umístění: Na východě Postupimi, při hranici s Berlínem.

Otevřeno: Duben až září 9–17 hodin, říjen, únor a březen 9–16 hodin, listopad až leden 9–15 hodin.

Polední přestávka 12–12.30 hodin.

V pondělí zavřeno.

MARMORPALAIS MRAMOROVÝ PALÁC

Adresa: 14414 Potsdam, Neuer Garten

Telefon: Viz park Sanssouci.

Umístění: Na severu Postupimi, uprostřed západního pobřeží jezera Heiliger See.

Otevřeno: Úterý až neděle 9–17 hodin.

SCHLOSS CECILIENHOF ZÁMEK CECILIENHOF Památník Postupimské dohody.

Adresa: 14414 Potsdam, Neuer Garten

Telefon: Viz park Sanssouci – informace v návštěvním středisku.

Umístění: Na severu Postupimi, v severní části Nové zahrady.

Otevřeno: Denně 9–12 a 12.30–17 hodin, každé druhé a čtvrté pondělí v měsíci zavřeno.

PARK SANSSOUCI

Ředitelství: 14471 Potsdam, Generaldirection, Allee nach Sanssouci 5

Telefon: 0331/96 94 03 01

Fax: 0331/96 94 102

Návštěvní středisko: 14414 Potsdam, Besucherzentrum an der Historischen Mühle.

Telefon: 0331/96 94 200, 96 94 201
informace 0331/96 94 202

otevírací doby – informační služba
0331/96 94 203

0331/96 94 204

Fax: 96 94 107

U všech památek v parku Sanssouci je polední pauza v délce 30–45 minut.

INFO

SCHLOSS SANSSOUCI ZÁMEK SANSSOUCI

Umístění: Na Viničném vrchu, při severovýchodním okraji parku Sanssouci, severně od centrální promenády.

Otevřeno: Duben až září 9–17, říjen, únor a březen 9–16, listopad až leden 9–15 hodin. Prohlídka pouze s průvodcem. Každé první a třetí pondělí v měsíci zavřeno.

BILDERGALERIE OBRAZÁRNA

Umístění: Při severovýchodním okraji parku Sanssouci.

Otevřeno: 15. květen až 15. říjen 9–17 hodin, každou čtvrtou středu v měsíci zavřeno.

SCHLOSS NEUE KAMMERN ZÁMEK NOVÉ KOMORY

Umístění: Při severovýchodním okraji parku Sanssouci.

Otevřeno: Duben až září 9–17, únor, březen a říjen 9–16, listopad až leden 9–15 hodin. V pátek zavřeno.

ORANGERIE ORANŽERIE

Umístění: Uprostřed severního okraje parku, západně od zámku Sanssouci, severně od centrální promenády.

Otevřeno: 15. květen až 15. říjen 9–12 a 13–17 hodin. Každý čtvrtý čtvrtek v měsíci zavřeno.

FRIEDENSKIRCHE KOSTEL FRIEDENSKIRCHE

Adresa: Potsdam, Allee nach Sanssouci

Umístění: V jihovýchodním rohu areálu, poblíž hlavního vchodu Grünes Gitter.

Otevřeno: 15. květen až 15. říjen 10–18 hodin.

NEUES PALAIS NOVÝ PALÁC

Umístění: Uprostřed západního kraje parku, na konci cesty Hauptallee.

Otevřeno: Duben až září 9–17, říjen, únor a březen 9–16, listopad až leden 9–15 hodin. Každé 2. a 4. pondělí v měsíci zavřeno.

Divadlo je přístupno v době představení.

CHINESISCHES TEEHAUS ČÍNSKÝ ČAJOVÝ PAVILON

Umístění: Jižně od střední části centrální třídy Hauptallee.

Otevřeno: 15. května až 15. října, 9–17 hodin.

Druhé pondělí v měsíci zavřeno.

SCHLOSS CHARLOTTENHOF ZÁMEK CHARLOTTENHOF

Umístění: V jižní části parkového areálu, ve stejnojmenném parku.

Otevřeno: 15. květen až 15. říjen 9–17 hodin.

Čtvrté pondělí v měsíci zavřeno.

Návštěva pouze s průvodcem.